

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 16 czerwca 2025 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0162 (NLE)

10300/25
ADD 13

AELE 53
CH 19
MI 400

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	13 czerwca 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 309 annex
Dotyczy:	ZAŁĄCZNIK do wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 309 - Annex 13.

Załącznik: COM(2025) 309 annex

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.6.2025 r.
COM(2025) 309 final

ANNEX 13

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego decyzji Rady

**w sprawie zawarcia szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację,
pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską**

Deklaracje, o których mowa w art. 2 ust. 2 decyzji Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii, szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską

Wspólne deklaracje towarzyszące Protokołowi zmieniającemu do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób:

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE OBYWATELSTWA UNII

Pojęcie obywatelstwa Unii wprowadzone traktatem z Maastricht (obecnie art. 9 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 20 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) nie ma odpowiednika w umowie w sprawie swobodnego przepływu osób.

W związku z tym włączenie dyrektywy 2004/38/WE do Umowy, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w Umowie, pozostaje bez uszczerbku dla oceny znaczenia dla Umowy przyszłego prawodawstwa Unii oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjętego – przed podpisaniem Umowy lub po jej podpisaniu – w oparciu o pojęcie obywatelstwa Unii. Znaczenie to ustala się zgodnie z Umową w sprawie swobodnego przepływu osób, w tym z postanowieniami protokołu instytucjonalnego do Umowy.

Umowa nie stanowi podstawy prawnej praw politycznych obywateli państw członkowskich i Szwajcarii.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA NADUŻYCIOM PRAW PRYZNANYCH DYREKTYWĄ 2004/38/WE

Umawiające się Strony potwierdzają wspólny cel, jakim jest zapobieganie nadużywaniu praw przyznanych dyrektywą 2004/38/WE¹ i przeciwdziałanie temu zjawisku, zgodnie z art. 35 tej dyrektywy, w szczególności w odniesieniu do dostępu do pomocy społecznej.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE ODMOWY DOSTĘPU DO POMOCY SPOŁECZNEJ I COFNIĘCIA PRAWA POBYTU PRZED NABYCIEM PRAWA STAŁEGO POBYTU

Umawiające się Strony podzielają pogląd, że obywatele Unii i obywatele Szwajcarii nie powinni nadmiernie obciążać systemów pomocy społecznej, odpowiednio, Szwajcarii i państw członkowskich. Z tego powodu Strony:

- (i) mogą, podczas pierwszych trzech miesięcy pobytu, odmówić dostępu do pomocy społecznej osobom, które nie są pracownikami najemnymi, osobami pracującymi na własny rachunek lub osobami zachowującymi status pracownika najemnego lub osoby pracującej na własny rachunek, oraz członkom ich rodzin bez przeprowadzania indywidualnej oceny sytuacji danej osoby;
- (ii) mogą odmówić przyznania pomocy społecznej osobom biernym zawodowo, które nie spełniają wymogu posiadania wystarczających środków dla siebie i członków swojej rodziny;

¹ Dyrektywa 2004/38/WE (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77), mająca zastosowanie zgodnie z załącznikiem I do Umowy.

- (iii) mogą, w przypadku osób poszukujących pracy po raz pierwszy i osób, które nie zachowują statusu pracownika najemnego lub osoby pracującej na własny rachunek, odmówić przyznania pomocy społecznej bez przeprowadzenia indywidualnej oceny sytuacji danej osoby.

Zgodnie z art. 14 i 15 dyrektywy 2004/38/WE¹ Szwajcaria i państwa członkowskie mogą wydalić osoby, które przestały spełniać wymogi dotyczące prawa pobytu, takie jak osoby, które nie zachowują już statusu pracownika najemnego lub osoby pracującej na własny rachunek i którym nie przysługuje prawo pobytu na podstawie innych przepisów tej dyrektywy. Aby zachować status pracownika najemnego, pracownicy najemni lub osoby pracujące na własny rachunek – inni niż ci, którzy są czasowo niezdolni do pracy w wyniku choroby lub wypadku – którzy stracili pracę nie z własnej winy, muszą zarejestrować się jako osoby poszukujące pracy w odpowiednich urzędach pracy i spełniać wymogi, których przestrzeganie jest warunkiem utrzymania rejestracji jako osoba poszukująca pracy w publicznych służbach zatrudnienia, pod warunkiem że wymogi te nie są dyskryminujące. W tym kontekście państwo przyjmujące może wziąć pod uwagę – indywidualnie w każdym przypadku i stosując ten sam standard do własnych obywateli – to, czy osoba poszukująca pracy rzeczywiście współpracuje w dobrej wierze z odpowiednim urzędem w celu ponownego wejścia na rynek pracy. Celem tej współpracy jest znalezienie pracy przez osobę poszukującą pracy w rozsądnym terminie.

Przepisy te należy stosować zgodnie z zasadą proporcjonalności.

¹ Dyrektywa 2004/38/WE (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77), mająca zastosowanie zgodnie z załącznikiem I do Umowy.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE POWIADAMIANIA O PODJĘCIU ZATRUDNIENIA

Umawiające się Strony podzielają pogląd, że dynamiczne dostosowywanie się przez Szwajcarię do aktów prawnych Unii w dziedzinie swobodnego przepływu osób powinno pozostawać bez uszczerbku dla stosowania proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych obowiązków administracyjnych spoczywających na pracodawcach w zakresie powiadamiania organów o zatrudnieniu pracownika, takich jak szwajcarska procedura powiadamiania o krótkoterminowych pobytach związanych z pracą, mająca na celu umożliwienie właściwym organom przeprowadzania skutecznych kontroli rynku pracy.

Wszelkie obowiązki administracyjne tego rodzaju nie powinny wpływać na prawo pobytu danej osoby, w tym do celów uzyskania stałego pobytu.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE KONWENCJI O UZNAWANIU KWALIFIKACJI

Umawiające się Strony odnotowują, że wszystkie państwa członkowskie i Szwajcaria są stronami Konwencji o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w Regionie Europejskim i potwierdzają, że przy wykonywaniu Umowy będą się do niej stosować, w jej brzmieniu obowiązującym w dniu podpisania protokołu zmieniającego.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE WOLNYCH MIEJSC PRACY

Dynamiczne dostosowywanie się Szwajcarii do dorobku prawnego EURES nie powinno kolidować z ustawodawstwem krajowym wdrażającym art. 121a szwajcarskiej Konstytucji federalnej, który nakłada na szwajcarskich pracodawców obowiązek rejestrowania w regionalnym ośrodku zatrudnienia wakatów w zawodach, w których istnieje ponadprzeciętny poziom bezrobocia, przed podaniem ich do wiadomości publicznej i ich publikacją na portalu EURES.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE WSPÓLNYCH CELÓW W ZAKRESIE SWOBODY ŚWIADCZENIA USŁUG PRZEZ MAKSYMALNIE 90 DNI ROBOCZYCH ORAZ ZAGWARANTOWANIA PRAW PRACOWNIKÓW DELEGOWANYCH

Szwajcarii i Unii przyświeca wspólny cel, jakim jest zapewnienie swoim obywatelom i podmiotom gospodarczym sprawiedliwych warunków w zakresie swobody świadczenia usług przez maksymalnie 90 dni faktycznej pracy w roku kalendarzowym (co obejmuje delegowanie pracowników), przy jednoczesnym pełnym zagwarantowaniu praw pracowników.

Szwajcaria i Unia podzielają pogląd, że proporcjonalne i niedyskryminacyjne kontrole są niezbędne do zapewnienia swobody świadczenia usług oraz prawidłowego i skutecznego stosowania przepisów chroniących pracowników poprzez zapobieganie nadużyciom i obchodzeniu przepisów.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE SKUTECZNYCH SYSTEMÓW KONTROLI, W TYM SYSTEMU DWUTOROWEGO EGZEKWOWANIA PRZEPISÓW W SZWAJCARII

Umawiające się Strony oświadczają, że systemy kontroli wprowadzone przez Szwajcarię i państwa członkowskie powinny być odpowiednie, skuteczne i niedyskryminujące. Właściwe organy odpowiedzialne za egzekwowanie przepisów na mocy prawa krajowego powinny przeprowadzać skuteczne kontrole na swoim terytorium w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi przepisami i regulacjami. Odpowiedzialność za przeprowadzanie skutecznych kontroli w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi przepisami i regulacjami spoczywa na wyznaczonych organach i innych odpowiednich organach odpowiedzialnych za monitorowanie i egzekwowanie przepisów na mocy prawa krajowego, które – jak w przypadku Szwajcarii – mogą obejmować partnerów społecznych, zgodnie ze szwajcarskim systemem dwutorowego egzekwowania przepisów. Rozwiązanie to gwarantuje, że uprawnienia tych podmiotów do prowadzenia kontroli i nakładania sankcji będą zachowane i przestrzegane. Kontrole powinny być przeprowadzane w sposób proporcjonalny i niedyskryminacyjny, z uwzględnieniem faktu, że na mocy Umowy swobodę świadczenia usług ograniczono do 90 dni faktycznej pracy w roku kalendarzowym.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE ZASADY RÓWNEGO WYNAGRODZENIA ZA TĘ SAMĄ PRACĘ W TYM SAMYM MIEJSCU ORAZ W SPRAWIE PROPORCJONALNEGO I ODPOWIEDNIEGO POZIOMU OCHRONY PRACOWNIKÓW DELEGOWANYCH

Biorąc pod uwagę wspólny cel, jakim jest utrzymanie zasady równego wynagrodzenia za tę samą pracę w tym samym miejscu, oraz fakt, że Szwajcaria stosuje tę zasadę od czasu wejścia w życie Umowy w dniu 1 czerwca 2002 r. i wzmocniła jej wdrażanie w ostatnich latach na podstawie obiektywnej analizy ryzyka i proporcjonalności kontroli, zarówno Szwajcaria, jak i Unia mogą zagwarantować proporcjonalny i odpowiedni poziom ochrony. Ich celem jest zagwarantowanie swobody świadczenia usług przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwego i skutecznego egzekwowania przepisów, a tym samym zapobieganie wszelkim przypadkom nadużyć lub obchodzenia przepisów.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE UCZESTNICTWA SZWAJCARII W DZIAŁANIACH EUROPEJSKIEGO URZĘDU DS. PRACY

Szwajcaria powinna mieć możliwość dalszego uczestnictwa w posiedzeniach i obradach Zarządu Europejskiego Urzędu ds. Pracy w charakterze obserwatora, bez uszczerbku dla ustaleń roboczych, które Urząd może poczynić ze Szwajcarią zgodnie z art. 42 rozporządzenia (UE) 2019/1149¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1149 z dnia 20 czerwca 2019 r. ustanawiające Europejski Urząd ds. Pracy, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 883/2004, (UE) nr 492/2011 i (UE) 2016/589 oraz uchylające decyzję (UE) 2016/344 (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 21) z późniejszymi zmianami.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE DEKLARATORYJNEGO SYSTEMU REJESTRACJI PRACOWNIKÓW PRZYGRANICZNYCH

Umawiające się Strony uzgadniają, że jeżeli Szwajcaria rozważy rejestrację pracowników przygranicznych do celów deklaratoryjnych zgodnie z art. 7a Umowy, powinna omówić tę kwestię z sąsiadującymi państwami członkowskimi na odpowiednich forach dwustronnych. Dokonane w toku tych rozmów ustalenia nie powinny prowadzić do jakiegokolwiek zróżnicowanego traktowania pracowników przygranicznych na mocy Umowy i pozostają one bez uszczerbku dla praw i obowiązków pracowników przygranicznych wynikających z Umowy.

WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE WŁĄCZENIA DWÓCH AKTÓW PRAWNYCH UE DO ZAŁĄCZNIKA I DO UMOWY

Umawiające się Strony podzielają pogląd, że rozporządzenie (UE) 2024/2747¹ wchodzi częściowo w zakres Umowy. Strony postanawiają, że Wspólny Komitet zastosuje środki niezbędne do zapewnienia włączenia tego rozporządzenia do załącznika I do Umowy niezwłocznie po wejściu w życie protokołu zmieniającego do Umowy. Dokonując tego włączenia, uwzględnia się horyzontalny charakter rozporządzenia i potencjalne powiązania z innymi umowami dwustronnymi między Umawiającymi się Stronami.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2747 z dnia 9 października 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków dotyczących sytuacji nadzwyczajnej na rynku wewnętrznym i odporności rynku wewnętrznego oraz w sprawie zmiany rozporządzenia Rady (WE) nr 2679/98 (akt o sytuacji nadzwyczajnej na rynku wewnętrznym i odporności rynku wewnętrznego) (Dz.U. L, 2024/2747, 8.11.2024).

Umawiające się Strony podzielają pogląd, że dyrektywa (UE) 2024/2841¹ wchodzi w zakres Umowy. Strony postanawiają, że Wspólny Komitet zastosuje środki niezbędne do zapewnienia włączenia tej dyrektywy do załącznika I do Umowy niezwłocznie po wejściu w życie protokołu zmieniającego do Umowy.

WSPÓLNA DEKLARACJA TOWARZYSZĄCA PROTOKOŁOWI DOTYCZĄCEMU
POMOCY PAŃSTWA DO UMOWY MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ A
KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ W SPRAWIE TRANSPORTU LOTNICZEGO

Jeżeli Komisja Europejska przyzna wsparcie finansowe w jakiejkolwiek formie, które nie podlega zasadom pomocy państwa na mocy niniejszego protokołu, a które zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez uprzywilejowane traktowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów oraz wpływa na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami w ramach Umowy, Szwajcaria może zwrócić się o konsultacje w celu omówienia tej kwestii.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2841 z dnia 23 października 2024 r. w sprawie ustanowienia europejskiej karty osoby z niepełnosprawnością i europejskiej karty parkingowej dla osób z niepełnosprawnościami (Dz.U. L, 2024/2841, 14.11.2024).

WSPÓLNA DEKLARACJA TOWARZYSZĄCA PROTOKOŁOWI ZMIENIAJĄCEMU DO
UMOWY MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ A KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ
W SPRAWIE PRZEWOZU KOLEJOWEGO I DROGOWEGO RZECZY I OSÓB

1. Umawiające się Strony odnotowują, że obowiązujące prawo UE przyznaje niezależnym krajowym organom ds. alokacji zdolności przepustowej kompetencje do przydzielania tras pociągów w sposób niedyskryminacyjny.

Umawiające się Strony odnotowują, że zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/34/UE z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie utworzenia jednolitego europejskiego obszaru kolejowego (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 32) zarządzanie ruchem pozostaje w gestii krajowych zarządców infrastruktury.

2. Umawiające się Strony odnotowują, że – z zastrzeżeniem odpowiednich reguł konkurencji – obowiązujące prawo UE nie wyklucza wykonywania przez grupy międzynarodowe przewozów międzynarodowych, w tym przewozów międzynarodowych, które częściowo polegają na przewozach realizowanych w ramach cyklicznego rozkładu jazdy.
3. Umawiające się Strony dokładają starań, aby przedłużać środki przejściowe służące utrzymaniu płynnego ruchu kolejowego między Szwajcarią a Unią Europejską, przewidziane w decyzji nr 2/2019 Komitetu ds. Transportu Lądowego Wspólnota/Szwajcaria (Dz.U. UE L 13 z 17.1.2020, s. 43), w odstępach trzyletnich, z zastrzeżeniem odpowiednich decyzji Wspólnego Komitetu.

WSPÓLNA DEKLARACJA TOWARZYSZĄCA PROTOKOŁOWI DOTYCZĄCEMU
POMOCY PAŃSTWA DO UMOWY MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ A
KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ W SPRAWIE PRZEWOZU KOLEJOWEGO I
DROGOWEGO RZECZY I OSÓB

Jeżeli Komisja Europejska przyzna wsparcie finansowe w jakiejkolwiek formie, które nie podlega zasadom pomocy państwa na mocy niniejszego protokołu, a które zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez uprzywilejowane traktowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów oraz wpływa na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami w ramach Umowy, Szwajcaria może zwrócić się o konsultacje w celu omówienia tej kwestii.

WSPÓLNA DEKLARACJA TOWARZYSZĄCA UMOWIE MIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ A
KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ W SPRAWIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Jeżeli Komisja Europejska przyzna wsparcie finansowe w jakiejkolwiek formie, które nie podlega zasadom pomocy państwa na mocy niniejszej Umowy między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie energii elektrycznej, a które zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez uprzywilejowane traktowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów oraz wpływa na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami w ramach Umowy, Szwajcaria może zwrócić się o konsultacje w celu omówienia tej kwestii.

Deklaracje, o których mowa w art. 2 ust. 3 decyzji Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii, szerokiego pakietu umów mających na celu konsolidację, pogłębienie i poszerzenie stosunków dwustronnych z Konfederacją Szwajcarską

DEKLARACJA SZWAJCARII W SPRAWIE ŚRODKÓW, KTÓRE NALEŻY WPROWADZIĆ
W ODNIESIENIU DO OSÓB PRACUJĄCYCH NA WŁASNY RACHUNEK W KONTEKŚCIE
PROCEDURY POWIADAMIANIA O KRÓTKOTERMINOWYCH POBYTACH
ZWIĄZANYCH Z PRACĄ

Szwajcaria oświadcza, że w świetle rozwiązań dotyczących delegowania pracowników opisanych w załączniku I do Umowy oraz wspólnej deklaracji w sprawie powiadamiania o podjęciu zatrudnienia Szwajcaria wprowadzi, w razie potrzeby, środki w celu zapewnienia, aby osoby pracujące na własny rachunek nie obchodziły tych przepisów.

Deklaracja towarzysząca Umowie między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie
zdrowia

DEKLARACJA KONFEDERACJI SZWAJCARSKIEJ W SPRAWIE WŁĄCZENIA PRZEZ
ANALOGIĘ ELEMENTÓW INSTYTUCJONALNYCH DO UMOWY W SPRAWIE ZDROWIA

Konfederacja Szwajcarska oświadcza, że elementy instytucjonalne wspólne dla umów w obszarach rynku wewnętrznego, w których uczestniczy Szwajcaria, włącza się do niniejszej Umowy jedynie przez analogię, ponieważ jest to niezbędne do funkcjonowania przewidzianej w nich współpracy. Nie stanowi to precedensu w odniesieniu do przyszłych umów, które nie dotyczą obszarów rynku wewnętrznego, w których uczestniczy Szwajcaria.
